

A »Letopisz« e kettős számában még az egyes szerb írók és magyar-
vonatkozású írókkal fűzik szorosabbra a kapcsolatokat népeink kö-
zött. Vonatkozik ez elsősorban a ki-
tűnő Petőfi-fordítóra Csiplics Bog-
dánra, a Szerb Népszínház igazgató-
jára, aki »Új napok« című elbeszélé-
sében Pál és Jolán, egy magyar doi-
gozó emberpár világosodó életét me-
séli el. Csiplics fordította különben
Latak István és Gál László verseit,
míg Majtényi Mihály, Lőrinc Péter és
Herceg János novelláinak fordítója
Leszkovác Mladen, a Vajdasági Kul-
turális Egyesületek Szövetségének
újraújra választott elnöke.

A »Letopisz« számunkra különös
jelentőségű vállalkozását örömmel
üdvözljük és vele együtt hisszük,
hogy jelentős lépést jelent népeink
testvéri kapcsolatainak megerősítése
és Vajdaság népi együttműködésének
előmozdítása felé, abban a nagy mun-
kában, amelynek célja, hogy világos-
ságot, ragyogóbb jövődőt építsen tar-
tományunk s ezzel hazánk valamennyi
népének, minden dolgozójának.

g. I.

A »SZIKRA REGÉNYTÁR« NÉGY KÖNYVE

A Magyarországról érkezett leg-
utóbbi könyvszállítmányból föltét-
lenül ki kell emelnünk a »Szikra Re-
génytár« kiadványait, melyek nálunk
is rövidesen igen kedvelt és népsze-
rű olvasmányok lesznek. Talán ke-
vés európai országban terjedt el any-
nyira a ponyva ragálya, mint éppen
a régi, reakciós Magyarországon,
ahol a rendszer szemetlunyvt egyes
kiadóvállalatok kizárólag üzleti nye-
részkedést szolgáló ponyvagártása
főltét, mert a jó üzlet mellett, a
ponyva kitűnő eszköze volt a nép-
butításnak, s a beteg társadalom
igazi problémáiról a ponyva sikere-
sen terelte el a széles néptömegek
figyelmét. És ami szintén igen lénye-

ges szempont, — a ponyva a legol-
csóbb sajtótermék, tehát hozzáférhe-
tő áron vásárolhatta meg minden ol-
vasó.

A haladó magyar irodalmi élet év-
tizedekig folytatott harca a ponyva
ellen csak most, a demokratikus Ma-
gyar Köztársaságban teszi meg első
sikeres lépéseit. A »Szikra Regény-
tár« elindítása ennek a küzdelemnek
eleddig a legeredményesebb megnyi-
latkozása. »Jó könyvet adni olcsó
áron az olvasók kezébe« — elve
alapján indult meg a »Szikra Regény-
tár« sorozata és meggyőződhetünk,
hogy ez az elv nemcsak a ponyvát
fogja letörni, de hatalmas olvasótá-
borot toboroz a világirodalom nagy
művei számára is.

Az alább ismertetett négy könyv
ebben a sorozatban jelent meg.

Makszim Gorkij:

AZ ORLOV HÁZASPÁR

Aki Gorkijt olvassa, az tudja, hogy
a nagy író, aki a realista művészet
kiváló eszközeivel írta meg a társa-
dalom gyökeres problémáit feltá-
ró műveit — minden sorában, minden
gondolatában az élet legnagyobb kü-
csét, az Embert szereti. Ez érezzük.
Az Orlov házaspárt olvasva még ak-
kor is, ha szörnyű, sokszor ember-
telen dolgokat mond el Orlovról, a
részesek, asszonyterőről cipészről és
környezetéről, Gorkij ebben az em-
berben és felfedezi a legszebb embe-
ri méltóságokat, melyek ének
benne, de a cári Oroszország rom-
lott társadalmá nem engedi fölszín-
re jutni.

A már jelképpé vált pincelyuk-
ban lakó Grigorij Orlov cipész és
agyongyötört felesége életébe a dű-
högő kolerajárvány visz be, új, ed-
dig idegen érzéseket. A nagy küzde-
lem, melyet a járvány ellen vív né-
hány ismeretlen, de nagyszíjú, há-
tor ember, fölírzza mindennapi éle-
téből az Orlov házaspárt is, olyany-
nyira, hogy Grigorij is feleségével
együtt a küzdők sorába lép. Életük
új tartalommal gazdagodik. A pin-
celyuk fojtó levegője a kolerabara-

kok mozgalmas légkörével cserélődik fel és Orlov olyan erővel lendül a munkába, hogy szinte hőstetteknek számítható dolgokat művel.

A halál azonban kegyetlenül kasszal és Orlov egy napon arra döbben, hogy tehetetlen a pusztító halállal szemben. Elveszíti a munkában életkedvét és lassan visszasülyed oda, ahonnan jött: a pincelyukba és a kocsmába, Matrjona, a felesége többé már nem hajlandó követni. Ő valóban megtalálta az élet új értelmét a többiek között.

Orlovban tovább élnek a járvány elleni küzdelem emlékei. Nagy cselekvések vágya őrít, de a kocsmá már nem engedi ki karmaiból. Itt hajtogatja egyre mi mindent szeretne megtenni életében: »...valami olyant cselekednék, — meséli — hogy minden ember fölibe kerékedjek és aztán a magasból köpjek le rájuk...« De Orlov nem tesz semmi nagyot, mert a bódító, füstös kocsmá úgy nyel el a szegény orosz embereket, mint valami éhes, nagy torok.

Vladimir Nazor:

A FUTÁR

Vladimir Nazor első magyarra fordított művét különös örömmel vesszük kezünkbe, mert tudjuk, hogy »A futár«-ral méltán képviseli a népi szabadtó harcokban született és nívójáéledt, magas értékűre nemeseledt jugoszláv irodalmat a »Szikra Regénytár« sorozatában az európai irodalom más kiválóságai mellett.

Vladimir Nazor ebben a művében összesíti magyszerű költői és elbeszélő tehetségét és Jugoszlávia népének szabadságharcából egy különleges, de jól sikerült műfajban ad, ha nem is átfogó, de jellegzetes képet, fölelve e harc jelentőségét oda, ahova valóban tartozik: a halhatatlanságba.

Mert mi mást jelképezne Loda, az örökéletű szatírból lett partizán-futár, mint éppen a hegyekben harcoló ember művének halhatatlanságát? Loda, az üldözött szatír Brács szí-

getén telepedett le és az ádók folyamán annyira összeszokott a sziget lakóival, hogy magáévá tette azok életmódját. Résztvett az emberek felkeléseiben és együtt harcolt velük a természet minden viszontagsága ellen, míg végül külsőben is emberi ábrázatot öltött.

Amikor megkezdődtek a partizán-harcok, több társával együtt ő is elhagyta a szigetet, a szabadságharcosokhoz csatlakozik és Péko futárja lesz. Így jut el a legfőbb parancsnokhoz, aki fontos megbizatással küldi vissza. Az úton átéli a partizánélet minden kínját és veszedelmét, de kitart, mert emberfeletti tulajdonságokkal rendelkezik és tudja, hogy a parancsot teljesíteni kell. Később egy elenséges támadás alkalmával Göróval, a költővel ismerkedik meg, aki nem más, mint Ivan Goran Kovačević. Amikor Göró megtudja, hogy voltaképpen ki a Loda, a következőket mondja: »...Még élnek az ősi istenek! Pásztorok, mezitlábos futárok alakját vették fel, rongyos csavargókba és koldusokba öltöztek, itt kóborolnak a földön... nem sokáig maradnak száműzetésben, megalázva és vérig sértve...«

Később, amikor Loda átvágott torokkal, holtan találja Görót, sirva-fakad. Ezek voltak első emberi könyvei, mert Loda halandó emberré váltzott a nagy költő holtteste mellett.

Nazor Vladimir kis remekművét Csuka Zoltán ültette át magyarra.

A. Sz. Szerafimovics:

VASÁRADAT

A Szikra könyvkiadóvállalat kétszeres szolgálatot tett a magyar olvasóközönségnek, amikor Regénytár sorozatába iktatta Szerafimovics »Vasáradat« című regényét. Ezzel a könyvvel ugyanis nemcsak a műfordítások értékes irodalma gazdagodott hanem egy kevésbé ismert kiváló szovjetíró ismerttetett meg az olvasóval.

1918-ban, Kubánban föllázadtak a gazdag kozákok a szovjethatalom el-

len és ellenforradalmi gáztetteik menekülésre kényszeríti mindazokat, akik a szovjethatalom barátai. Telepess munkások és parasztok, szegény kozákok, férfiak, asszonyok, gyermekek és katonák elhagyják otthonaikat és jószágukkal együtt megkísérlik az áttörést az ellenforradalom gyűrűjén, hogy egyesüljenek a bolsevikokkal.

Ezt a hatalmas, fegyelmezetlen tömeget egy parasztból lett tiszt Kozsuh, a »Vasállú« vezetői, akinek törhetetlen jellemé és vasakarata teszi lehetővé, hogy ezer veszedelmen, állandó, súlyos harcokon át vezesse a »Vasáradatot« céljáiig: a vörös hadsereggel való egyesülésig.

Szerafimovics »Vasáradatának« minden sora megrázó erővel hozza eléink a regény hőseinek emberfeletti küzdelmét. A szocialista realizmus e jól sikerült kis művét hiteles fordításban élvezheti az olvasó.

Valentin Katajev:

ÉN, A DOLGOZÓ NÉP FIA

Katajev Valentin, a kiváló Sztalin-díjas szovjetíró sokoldalú ábrázolója az új, szocialista világ kiépítésének. Ugyszólván minden műve más-más oldalról világítja meg a Szovjethaza fejlődését, más embereket és környezetet vetít az olvasó elé. Munkássága azonban mégis egyetlen egységet képvisel: azt a törekvést, hogy megörökítse a szocialista társadalom kiépítésének hősi korszakát.

Az »ÉN, a dolgozó nép fia« egy ukrán falu életéből meríti anyagát. 1918-ban, az októberi forradalom győzelme után, Szemjon Fjodorevics tüzér irányítótisztes, több katonatársával együtt leszerel és visszatér falujába. Szemjon új életre akar berendezkedni. Mint a ház emberré nőtt feje elrendezi kis gazdaságát, majd ősi ukrán szokás szerint, kéroket küld régi szerelméhez, hogy megnyerjék a szülők beleegyezését a házasságba. Az új élet és a házasság azonban nem alakul ki oly könnyen, mert az ukrán földesurak német csapatokat hívnak be, hogy vissz-

szállítsák a régi rendszert és letörjék a szovjet köztársaságot.

Szemjon kéri, akik bolsevikiek, a németek felakasztják, ő pedig barátainak holttestét kiécsémpészve megszökik a faluból és az erdőbe megy, ahol már gyülekeznek a menekültek, hogy a kommunisták vezetése alatt harcot kezdjenek.

A dolgozó nép fia harcot a németek és a felbérek ellen, hogy kivívja szabadságát, megszerezze a lányt és megvédje családját az ellenség dühétől. Visszakerül régi ágyújához, melynek tüzével addig üldözi az ellenséget, míg föl nem szabadítja egész hazáját. Csak azután tér vissza falujába, hogy most már végérvényesen hozzáfogjon új életének kialakításához.

Katajev Valentin ebben a kisterjedelmű, de igen értékes műben mint az ukrán paraszti élet kitűnő ismerője mutatkozik be és kömyű, érthető írásmódjával, eseményekben változatos, érdekfeszítő meseszövevével, kitűnő emberábrázolásával mindvégig lekötö az olvasót.

Gajdos Tibor

AZ IGAZI AMERIKA HANGJA

A »Masses« című haladózselemű amerikai folyóirat közli 32 amerikai író, művész és zeneszerző válaszáit a Szovjet Szövetség íróinak, művészeinek és zeneszerzőinek írt levelére, amelyet a »Literaturnaja Gazeta« »Kövel vagytok ti, az amerikai kultúra urai« címmel jelentetett meg. Az amerikai kultúrélet tekintélyes képviselői kijelentik, hogy a béke ügyéért harcolnak, valamint a Szovjet Szövetség és az Egyesült Államok népei között fennálló baráti viszony megszüntetéséért.

»Az Önök levele — hangzik az amerikai válasz — tanusítja, hogy nem adtak hitelt az amerikai sajtó és rádió kiforgatott híreinek, a reakció fizetett és dühöngő bérenceinek, az »Amerika hangja« rágalmai-